

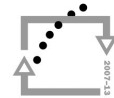
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

FILOZOFICKÉ DISCIPLÍNY

Přestože filozofie má charakter osobního hledání odpovědi na otázky života, stala se v dějinách významnou kulturní aktivitou, která ovlivnila vidění světa evropské civilizace.

V rámci filozofie se problémy řadí do určitých okruhů, tj. filozofických disciplín, začasť předchůdkyň moderních věd.

Už Aristotelés v 4. stol. př. n.l. rozdělval filozofii na teoretickou (popisnými výpověďmi o světě), a *praktickou* (návody, jak věci řešit, co dělat a proč). Moderní doba zdůraznila vědomí, že filozofické tázání má nějaký vývoj a kontinuitu a že je třeba zabývat se také *dějiny* filozofie.

1. Teoretická filozofie (nauka, rozbor látky)

- **logika** (formální logika): filozofická nauka o správném myšlení, usuzování, logickém vyplývání
- **epistemologie** (gnozeologie, kritika, materiální logika): filozofická nauka o předpokladech pravdivého a jistého poznání
- **ontologie** (generální metafyzika): filozofická nauka o jsoucnu jako jsoucnu, o obecné povaze bytí
- **kosmologie** (přírodní filozofie, speciální metafyzika): filozofická nauka o přírodě, obdoba přírodních věd
- **antropologie** (filozofická antropologie, speciální metafyzika): filozofická nauka o člověku, obdoba humanitních věd
- **teodicea** (přirozená teologie, speciální metafyzika): filozofická nauka o bohu poznatelném rozumem, obdoba teologie (založené na víře v zjevení)

2. Praktická filozofie (návod, aplikace)

- **etika**: filozofická nauka o morálně dobrém jednání a jeho normách
- **politická filozofie**: rozhraní filozofické antropologie a etiky, teorie společnosti a způsobu rozhodování
- **po(i)etika**, např. **estetika**, **filozofie techniky** aj: filozofická nauka o tvořivé činnosti člověka

3. Dějiny filozofie

„Kdybych měl čas, srovnal bych své učení s učením starých filosofů a jiných schopných mužů. Pravda je rozšířena mnohem více, než se obvykle myslí, ale často se s ní setkáváme v zamaskované podobě nebo je před námi zahalená, ba oslabená, zmrzačená a pokažená cizími přídávky, které snižují její hodnotu a užitek. Kdybychom ukázali stopy pravdy u starých filosofů nebo obecněji u našich předchůdců, pak bychom vyprostili zlato z bahna, diamanty z hlíny a světlo ze tmy a byla by to vskutku věčná filozofie (perennis quaedam philosophia).“

Gottfried Wilhelm Leibniz: Dopis Remondovi, 26. 8. 1714

Dějiny filozofie zkoumají, jak se vyvíjel způsob filozofického tázání, jaké konkrétní otázky si filozofové kladli a jak si na ně odpovídali. Filozofické školy a tradice si často protirečí. Ale, jak dále rozvádí Leibniz, to, co filozofové učí, je téměř vždy správné, mylí se jen ve výrocích, jimiž odporují jiným filozofům, upadají do jednostranností a svůj úhel pohledu pokládají za jediný možný. Cenné na studiu různých filozofů je právě vědomí problémů, otázka, na co se ptali. Často to byly stejné otázky a problémy, jaké si klademe my.

Úkol a otázky:

Uved'te příklad rozdílu mezi teorií a praxí (z vlastní zkušenosti, ze školních poznatků, z příběhu v literatuře či filmu).

1. Proč nemusí logicky správná úvaha či zobecnění vést k správnému řešení?
2. Co nám definitivně potvrdí správnost řešení?
3. K čemu je nám teorie?
4. Stačí nám praktické zkušenosti bez teoretického základu?

Shrnutí:

1. Filozofie mimo svou osobní charakteristiku je kulturním fenoménem, který se pěstuje v určité objektivní podobě.
2. Filozofické poznatky se zařazovaly do disciplín, které se vyučovaly na školách a staly se vzory a předchůdkyněmi moderních věd.
3. Tradičně rozlišujeme teoretickou a praktickou filozofii
4. Dějiny filozofie nám připomínají, že podobné otázky jsou v našem kulturním kontextu řešeny již mnoho staletí či dokonce tisíciletí a že toto vědomí problému nám dává lépe porozumět i našim životním okolnostem a otázkám.

Seznam zdrojů:

ANZENBACHER A. *Úvod do filosofie*. 2. přeprac. vyd. Praha : Portál, 2004. 377 s. ISBN 80-7178-804-X.

BLECHA I. *Filosofie*. 4. oprav. a rozšíř. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2002. 279 s. ISBN 80-7182-147-0.